

Turistguide Kramfors

Fyra måsten när du besöker Kramfors

- ▶ Skuleskogens nationalpark
- ▶ Högakustenbron
- ▶ Världsarvet Höga Kusten
- ▶ Norrfällsvikens fiskeläge

Kommunfakta

01

Antal invånare
19 816

Yta
1.703 km²

Centralort
Kramfors

Län
Västernorrland

Mer information

02

Internet
www.kramfors.se
www.turistinfo.kramfors.se

Tidningar
Tidningen Ångermanland
www.allehanda.se

Kramfors turistbyrå
Öppettider: mitten av aug-mitten av jun: mån-fre 10-17, lunchstängt 12-13
mitten av jun-mitten av aug:
mån-fre 10-18, lör-sön 10-15
Torggatan 2, Kramfors
0612-801 20
www.turistinfo.kramfors.se

Notera

03

Nödnummer 112
Polis 114 14
Landsnummer +46
Riktnummer 0612

Vybild från Nordingrå, Höga Kusten. Foto ägs av Kramfors turism

Kramfors - Höga kustens kommun

Vi vågar påstå att Kramfors ligger centralast i Norrland. Inom en radie på tio mil är vi 250 000 människor och inom 20 mil är vi ungefär en halv miljon. Ingen annanstans i Norrland när man så många inom en så liten yta. Här finns alltså stora möjligheter, både för den som söker en kommersiell marknad och för den som söker arbete, utbildning och fritidsaktiviteter på nära håll.

Kramfors kommun med Höga Kusten, numera klassat som världsarv, är ett av landets intressantaste fritidsområde där besöksnäringen fått en allt större betydelse. Höga Kusten-området, med sitt varierande landskap, erbjuder många möjligheter till ett rikt friluftsliv. När det gäller idrottsanläggningar är Kramfors väl lottad med fyra ishallar, tre

simhallar, två större idrottshallar, en tennishall och två slalombackar. För längdskidåkare finns ett flertal anläggningar med välpreparerade skidspår, många med elljusspår. Dessutom finns ett flertal tennisbanor, 18-håls golfbana, ett flertal fotbollsplaner, bandyplan m.m.

Höga Kusten är för många svenskar ett känt turistmål. Det är många som kommer hit och bedåras av det fantastiska landskapet, skärgården, ljuset, tystnaden och allehanda aktiviteter och arrangemang som bjuds under sommarhalvåret. Vi hoppas att även du hittar dina blåbärsställen här hos oss. Även vi Kramforsbor upptäcker, när vi ger oss tid och möjlighet att semestra i vår hembygd, nya saker och får vara med om upplevelser som vi inte trodde fanns runt knuten.

Turistguide Kramfors

Se & göra

Ådalen 1931 Monument-Kramfors. Foto: Kramfors turism

Historia

Kramfors historia

Kramfors blev stad 1947 och namnet på staden kommer ifrån Christopher Kramm. Det var Kramm som i mitten av 1700-talet startade Kramfors första sågverk, vilket var början på en stor industriepok. 150 år framåt fanns i det förhållandevis lilla Ådalen hela 50 sågar i verksamhet.

Innan sågverksindustrin fått sin början så var det järnmalmen som satte människorna i Kramfors i arbete. 1737 startades det första järnbruket, i Bollstabruk. Utöver detta järnbruk fanns ytterligare sex stycken i Ådalen.

Den sista och senaste industriepoken, som faktiskt fortfarande är igång, är massaindustrin. Denna fick sin början 1896 då den första massafabriken byggdes i Frånö. Dessutom byggdes fabriker i Väja, Nensjö, Sandviken, Svanö och Kramfors. Kvar idag finns dock bara en massafabrik i Kramfors kommun, och det är fabriken i Väja.

Ådalshändelserna

En solig vårdag i maj 1931 tog en tragisk händelse plats i Kramfors. Tusentals fredliga demonstranter tågade i ett långt led mot Lunde för att protestera mot strejkbrytarna som kommit för att lasta massa på fartygen. Folket i Ådalen hade förlorat sina arbeten i strejk om högre löner. Man ville ha bort strejkbrytarna.

Landshövdingen hade förstått allvaret i situationen och hade tagit beslutet att strejkbrytarna inte fick utföra lands-tigningsarbete. Dessvärre nådde detta beslut aldrig fram till demonstranterna. I Lunde hade man posterat ut militär ifall det skulle bli våldsamma attacker från demonstranterna. Under missuppfattningar och missbedömningar fick man order att öppna eld, vilket ledde till att fem personer sköts till döds i Lunde. Fyra arbetare och en åskådande kvinna. Men, Tore Andersson, trumpetare i arbetarnas musikkår, lyckades mitt i kaoset blåsa Eld Upphör, vilket förhindrade en än större katastrof.

50 år senare restes ett monument till minne av de tragiska händelserna i Ådalen 1931.

Bad

Dämstabadet

Insjöbad med vattenrutchkana, minigolf, beachvolley.

0612-602 76

Hörsångs havsbad

Mycket barnvänligt havsbad med sandstrand. Möjlighet att hyra mindre båt. Kiosk. År 2006 fick Hörsångs havsbad utmärkelsen EU:s blå flagga.

0613-341 05

Prästjärnsbadet

Insjöbad.

0613-106 63

Storsands havsbad

Lång härlig sandstrand (även naturistbad).

Storsjöbadet

Insjöbad med sandstrand, badbrygga och kiosk.

Turistguide Kramfors

Se & göra

Fiske vid Höga Kusten bron. Fotograf: Pelle Nordlander, Foto ägs av Kramfors turism.

Slåttdalsskrevan, Skuleskogens nationalpark. Foto ägs av Kramfors turism.

Vandring på Skuleskogen. Fotograf: Peder Sundström, Foto ägs av Kramfors turism.

Familjeaktiviteter

Aktivitetslogen

Inomhusaktiviteter för alla åldrar. I Aktivitetslogen, på 500 kvm, utmanar du dina vänner på luftgevär, blåsrör, pilbåge, lasso, slangbella, radiostyrd bil, olika pussel och mycket annat skoj. Passar för födelsedagsfirandet, svensexan, möhippan, kompisgänget, skolklassen, idrottslaget eller företagsfesten. För lite yngre barn finns det även en mindre "hörna" med andra roliga saker att aktivera sig med.

0612-305 20

www.aktivitetslogen.se

Bo på lantgård, Viksäter

Här kan man följa med på bäverspaning, hyra cykel och färdas längs med cykelleden, grillas på flotten samt åka på skoterutflykter under vintern.

0613-106 69

miranatura@swipnet.se

Home.swipnet.se/miranatura

Bowlinghall

Bowlinghall i Kusthallens lokaler i Nordingrå. I Kusthallen finns även bastu, bibliotek, ishall, gym och servering.

0613-202 40

info@kusthallen.se

www.kusthallen.se

Bönhamns turridning

Rid på medelstora hästar genom Världsarvsnaturen på stigar och skogsvägar med underbara havsutsikter. Bönhamns turridning erbjuder allt från kortare turer till flerdagsturer med boende och helpension, där du har din egen häst att rida och sköta. Turerna anpassas efter kundernas hästvana. Paddock finns att tillgå för den som inte vill ut i terrängen. De kan även erbjuda boende i självhushållsstuga i Bönhamns fiskeläge eller en liten bit därifrån.

0613-230 91, 076-806 39 12

anette.melin@kramnet.se

www.bonhamnsturridning.se

Corax Klättercenter

En 12 meter hög klättrvägg i en av nedlagda Svanöfabrikens gamla oljecisterner på

Svanö. Det finns 12 klätterleder i 6-7 olika svårighetsgrader. 4 personer kan klättra på väggen samtidigt. Hyr ut utrustning. Det finns ett café i cisternen. För grupper, reservationer och övriga priser kontakta Patrik Melander.

073-038 27 49

patrikmelander2002@yahoo.se

www.clubcreatif.com/corax

High Coast Center

High Coast Center arrangerar aktiviteter året runt och erbjuder klättring på Skuleberget, fisketurer, världsarvsguidningar, teambuildningsövningar, parasailing efter skoter eller fyrhjuling, tunnbrödsbakning m.m. Dessutom har de uthyrning av kajaker, kanoter, båt med motor, cyklar, campingutrustning, fiskeutrustning och ett 20-manna militärtält. Prova Äventyrsbanan med t.ex. höghöjdsbana och cirkelbana!

0613-405 00, 070-612 22 15,

070-612 22 16

info@highcoastcenter.se

www.highcoastcenter.se

Se & göra

Norrfjällvikens fiskeläge. Foto ägs av Kramfors turism

Hästgård Höga Kusten

Hästgård Höga Kusten har tolv islandshästar som kan ta dig eller ditt företag ut i vår genuina världsarvmiljö på ett enkelt, miljövänligt och framför allt roligt sätt. Under vintern erbjuder man härliga snöturer till häst. Alla turer kan kombineras med mat eller fika. Sommartid erbjuder man förutom de vanliga turerna även två- och tredagsturer. Dessutom kommer dagläger för barn att ordnas.

0613-302 35

info@ridihogakusten.nu

www.ridihogakusten.nu

Höga Kustens Kajaker

Arrangerar paddelturer i Höga Kusten under sommaren. 2-dagarsurer i Höga Kusten. Tjejpaddling, en tur för tjejer, Dagstur i Höga Kusten. För information och bokning, kontakta Maria Hedman. Ordnar även kurser i havskajakpaddling.

070-333 15 40

mariahedman@bredband.net

www.hkkajak.se

Medeltidscentrum Styresholm

Besök medeltiden för en dag på Medeltidscentrum Styresholm. De tar med dig på ett äventyr i Medeltiden och gör din skolresa eller avslutning till ett minne för livet. De har öppet året runt för bokade grupper som t.ex. skolklasser. För allmänheten har de öppet ca. en månad varje sommar.

0612-613 13

info@styresholm.se

www.styresholm.se

Rövarbyn med Labyrinten

Inom- och utomhusaktiviteter för alla åldrar. Hinderbana, studsatta, rutschbana, mörka gångar, roliga spel, femkamp, grillplatser mm. Rövarbyn är en lämplig utflykt för såväl familjer som dagis, fritids, skolklasser, idrottslag, firmafester o.dyl. Numera ingår även Labyrinten i Rövarbyn. Hyr även ut rodd och trampbåtar, kanoter, cyklar, bastu och vildmarksbad.

0613-400 00

skuleberget@telia.com

www.rovarbyn.se

Fiske. Foto ägs av Kramfors turism

Vandring vid vattnet. Foto: Shutterstock

Turistguide Kramfors

Se & göra

Njut av solnedgången tillsammans med goda vänner. Foto: Shutterstock

Fiske

Fiske

Kramfors erbjuder ett variationsrikt fiske i en natur lika vacker som storslagen. Här erbjuder de olika fiskeföreningarna möjligheten att fiske året runt, med fiskekort. På många av anläggningarna finns vindskydd, bryggor och anvisade platser för eldning. Fiskefolder med uppgifter om fiskevårdsområden, kontaktpersoner, fiskekortsåterförsäljare m.m. finns att beställa från Kramfors turistbyrå eller via webben.

0612-801 20

www.turistinfo.kramfors.se

Fiskecampen Träsk

Put & take fiske, försäljning av rökt och gravad fisk. Det finns en restaurang med à la carte, sallader, catering och matlådor för hämtning eller utkörning. Man har även en camping med stugor och husvagnsplatser. Servicebyggnad med toalett, dusch och kök.

0613-320 81

fiskecampen@telia.com

www.fiskecamphk.se

Museum

Gårdsmuseum

En "korsbönninga" från 1800-talet, renoverad i ett EU-projekt. Inrett i 1930-talsstil i vissa rum och i 1890-talsstil i andra. Kontakta Docksta Vandrarhem och Camping för information om visningstider.

0613-130 64

Häxmuseum

Utställning om häxprocesserna i Torsåker 1675. I byggnaden finns även ett dockteatermuseum.

0612-802 52

www.kramfors.se

Kulturfabriken Höga Kusten

I Kulturfabriken speglas bl.a. historien kring företeelser som skofabriken, handskfabriken, salteriet, sågverket, jordbruket, bageriet, turismen, dagens industrier och idrotten. På anläggningen finns även information om Världsarvet med en modell av Mjällomshalvön, en filmsal, en konferensanläggning och ett café.

0613-214 70

www.kulturfabriken.com

Kulturresevat

Mariebergs sågverkssamhälle

Mariebergs sågverkssamhälle ligger vackert beläget intill Ångermanälven. Området har präglats av sjudande aktiviteter i drygt 100 år. Sågverket anlades 1862 och var i drift till 1970. Under senare delen av 1800-talet byggde bolaget upp bostäder till arbetarna som bestod av ett flertal kaserner och tillbyggnader. Unikt är att det finns så mycket kvar av den gamla bebyggelsen i Marieberg. Byn Marieberg är väl bevarad i sin struktur och jordbruket som bolaget startade drivs fortfarande sedan starten 1862. De enda större byggnader som rivits är såghuset och skolan som båda revs i början av 1970-talet. Köja-Marieberg Lokalhistoriska förening äger marken och byggnaderna inom Kulturresevatet. Länsstyrelsen i Västernorrland är sedan år 2004 förvaltare av Kulturresevatet. På Café Norden "Minnenas café" pågår Kulturarv Köjavikens utställning av gamla foton från sågverksepokens byar, Marieberg, Nyhamn och Köja.

0612-530 88

lokalhistoriska@swipnet.se

www.marieberg.org

Turistguide Kramfors

Se & göra

I fiskemuséet Välen hittar du mycket om fiskets historia.
Foto: Shutterstock

Mjällomsvikens Motormuseum

En av Norrlands större samlingar av veteranmotorer med rariteter från slutet av 1800-talet fram till 1960. Samlingen omfattar bl.a. ett 50-tal olika båtmotorer och stationära motorer.

070-205 61 95, 070-256 71 95

yngve.gerdin@kramnet.se

www.mjallomsviken.se

Vålen- fiskemuseum

Besök njutbara Norrfällsviken- fiskeläget med anor från 1600-talet. I fiskemuséet Välen hittar du en kavalkad av fiskets historia från gävlefiskarnas färder Nörlanden till modern tid, med tonvikt på strömmings-, torsk-, ål-, öring- och laxfiske. Här visas en skötbåt från 1920-talet med utrustning, fiskeredskap, verktyg för tillverkning av laggkärl, kar för beredning av salt- och surströmming m.m. Fotogalleri med bilder från tidigt 1900-tal, porträttgalleri och konstverk samt fiskets villkor och organisation. Dessutom digitala bilder och animation på bildskärm. Vikaresälkut och guding representerar daggdjurs- och fågellivet. På Ljugarbänken kan du ta del av alla fiskarter i Höga Kusten och själv berätta dina fiskeupplevelser. Utställningen omfattar även "Hur Höga Kusten blev till". Ta gärna en promenad till Bådamalén i närheten av Ytternäsans fyr. Vid Kroken och Skvalpen finns grillplatser som man kan använda. Vidare kan man följa markerad vandringsled från fiskeläget eller handikappramp från Hägge.

070-627 40 35

arne.g.johansson@telia.com

På Ädalens Veteranbils museum finns många fina bilar.
Foto: Shutterstock

Ädalens Veteranbilmuseum

Här finns en värld av gamla tjugusiga fordon och maskiner. Veteranbilmuséet ligger i Lunde, i närheten av busshållplatsen och nerfarten till monumentet för ädalshändelserna.

0612-322 00

www.adalensbildemontering.se

Natur

Höga Kustenleden

Höga Kustenleden sträcker sig från Högakustenbron is söder till Varvsberget i norr. Leden är totalt 127 km lång och uppdelad i 13 etapper som alla kan nås med bil. Leden passerar bl.a. genom Skuleskogens nationalpark. Man kan göra spännande turer på en dag, helg eller en vecka. Att vandra längs Höga Kustenleden är ett bra alternativ om du vill komma detta fascinerande område in på livet – ingen annanstans kan du vandra så högt, så nära kusten som här. För mer information om Höga Kustenleden, kontakta Kramfors turistbyrå.

Natur

I Kramfors och Höga Kusten finns stora möjligheter till friluftsliv och naturnära upplevelser. Gör ett besök i världsarvet med dess enastående natur och mångfald. I Kramfors finns bland annat flera botaniskt intressanta områden för att inte tala om den säregna geologin med en landhöjning som är den högsta i världen. Paddla i skärgården, klättra på klippor som reser sig ur havet eller

Ormbunke i närbild. Foto: Shutterstock

vandra genom orörda urskogar. Inte ens den mest kräsna friluftsmänniskan behöver bli besviken på sitt besök i Höga Kusten. Här följer några tips på vackra naturområden i Höga Kusten. För mer information, kontakta Kramfors turistbyrå.

Rotsidans naturreservat

Rotsidan är en 5 km lång kuststräcka med vackert slipade och plana diabashällar, inramade av vindpinade kusttallar och dvärgvuxna granar. Området är lättillgängligt och idealiskt både för dig som vill sola och ta det lugnt och för dig som är ute efter en vacker naturupplevelse.

Skuleskogens nationalpark

Nationalparken bildades 1984 och är på 2950 ha. Naturen är storslagen och omväxlande. Höga Kustenleden, en 127 km lång vandringsled, passerar genom nationalparken.

Vill du uppleva Höga Kusten och världsarvet på riktigt nära hålla skall du bege dig till Skuleskogen. Här, där landhöjningen varit högre än på någon annan plats i världen, finns ett vackert och starkt kuperat spricklandskap med orörda skog- och hållmarker. Här finns också Slättdalsskrevan, en majestätisk klyfta, 200 meter lång, 40 meter djup och 7 meter bred, som klyver Slättdalsberget itu. Du kan enkelt följa Höga Kustenleden som löper genom nationalparken och få en storslagen naturupplevelse kryddad med klapperstensfält, bronsåldersrösen, intressant växtlighet och en fantastisk utsikt.

Turistguide Kramfors

Se & göra

Norrfällsvikens naturreservat

Naturreservatet omfattar yttersta spetsen av Mjällomshalvön, vars särpräglade natur formats av hav och is genom årtusenden. Naturen är karg, präglad av berg och stora klapperstensfält. Det är en vacker plats som verkligen är värd ett besök.

Världsarvet Höga Kusten

Den 29:e november 2000 antogs Höga Kusten som världsarv. Höga Kusten godkändes av FN-organet Unescos Världsarvskommitté och finns nu med på den prestigefyllda listan över världsarvsområden. Landhöjningen och havets påverkan har format och formar fortfarande landskapet. Ingen annanstans i världen kan man så tydligt och koncentrerat se effekterna av den fortfarande pågående landhöjningen. Sedan den senaste inlandsisens försvinnande för 9600 år sedan har landet höjts 286 meter. Idag är landhöjningen 8 mm per år.

Sevärdheter

Högakustenbron

I december 1997 invigdes Högakustenbron, en av världens längsta hängbroar. Bron är 1800 meter lång, har 180 meter höga pyloner och en segelfri höjd på 40 meter. Högakustenbron har en av sina förebilder i San Francisco's berömda Golden Gate. Rent byggtkniskt är bron mycket avancerad med dess komplicerade undervattensarbeten, avsmalnande pylonben och arbeten på hög höjd. Kraven på svetsning och montering av brobanan är hög liksom det avancerade montaget av varmförzinkad ståltråd till huvudkablarna och hängarna.

Övrigt

Arena Dannerö

Trevlig travbana med lekpark. Restaurang, öppen endast tävlingsdagar. Öppet april-oktober.

0612-505 00

www.arenadannerö.se

Box Destiller

På Box finns en skulpturpark i grönområdet och ett nytt destilleri med whiskey-tillverkning som kommer att vara öppet för allmänheten från och med sommaren 2008.

0612-530 60, 070-680 08 19

www.boxdestilleri.se

Forseds Getgård

Forseds getgård är ett gårdsmejeri där man tillverkar getmese och olika typer av getost. Produkterna kan man köpa i gårdsbutiken eller i livsmedelsbutiker runt om i länet. Öppet dagligen mars-november. Ring gärna i förväg.

0612-241 10

Mjälloms tunnbröd

Sveriges äldsta tunnbrödsbageri, familjeföretaget Mjälloms tunnbröd, etablerades 1923. Tillverkar hårt och halv hårt tunnbröd av olika sädeslag samt även tunnplattbröd/järnrikebröd. Studiebesök för grupper förbokas. Större grupper som vill handla i fabriksförsäljningen bör också ringa i förväg.

0613-104 50

www.mjälloms.se

Norrfällsvikens fiskeläge

Vid yttersta kustbandet i Norrfällsviken ligger det gamla fiskeläget som byggdes av Gävlefiskarna för drygt 350 år sedan. Fortfarande är det sjöbodarna, kokhusen och den smala gränden med dofter av fisk och saltstänk som sätter stark prägel på Norrfällsviken.

Norrfällsviken erbjuder en närmast komplett mix för besökare, oavsett om man är båtturen eller kommer landvägen. I den skyddade viken finns en marina med en väl utvecklad service. På den fyrstjärniga campingen finns resurser för alla former av boende och ett stort utbud av aktiviteter. Vill man njuta av kökets läckerheter, så finns det flera alternativ att välja bland.

I Norrfällsviken finns Villmyrans naturreservat och här blommar bl.a. Nornan och Skogsfrun. Inte mindre än 12 arter av orkidéer har påträffats här. Det 10 hektar stora naturreservatet innehar även ett av Norrlandskustens förnämsta havsbad med långgrund sandbotten och mjuka sanddyner.

Sol och snö i skön kombination. Foto: Shutterstock

Njut av god mat, gärna närproducerad. Foto: Shutterstock

Högakusten bron. Fotograf: Torbjörn Bergqvist, Foto ägs av Kramfors turism

KÄLLA
Kramfors Turistbyrå
www.kommunernaskalender.com
www.eurotourism.com
www.dagspress.se
Med reservation för eventuella ändringar

**Dagliga
väderprognoser
hittar du på**

www.eurotourism.com/se

Branschregistret

*Alla företag på ett
och samma ställe*

www.breg.se

FAVORITER.SE

